Ч. 136. Львів, второк 8. серпня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. РІК 1.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 1500 М
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 100 марок, Чехословаччині 30 корон ч., Болгарії 60 левів, Румунії 50 лей, Австрії 3000 корон. Зміна адреси 100 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 100 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 200 М. Між новинками і в редакційній части 300 М., на першій стороні 400 М. За дрібні оголошення 30 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 60 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Інтернаціональний Конґрес Мира.

Резолюція в справі Східної Галичини.

Відень, 1. серпня 1922.

(*г. м-й*). В минулім місяці увага світа була звернена на столицю Великої Британії. Радила там Рада Союза Народів над мандатом на Палестину і Сирію, застановлювано ся над македонською проблємою. Провідні мужі Англії зводили й зводять боротьбу з п. Поанкаре на тему німецьких репарацій. Та найважнійшою для нас справою є відбуття Інтернаціонального Конґресу Мира, а тому ми й присвятимо свою увагу цій важній події.

Від дня 25 - 28 липня с. р. радив в Льондоні Інтернаціональний Конґрес Мира під проводом бельгійського сенатора Ля Фонтена. Конґрес почався привітом льондонського льорда - мера від міста Льондону. Опісля міністер освіти Фішер відчитав привіт англійського короля та побажав конгресови успіхів від імени англійського правительства, виказуючи в довшій промові, що воно все змагало до мирного полагодження міжнародніх спорів та що у будуччині воно доложить усіх заходів, щоби виключити всяку можливість нової війни.

На конгресі було заступлених 100 делєгатами 26 народів. Він занимався питанням господарської відбудови Европи, розоружень, ревізією мирових договорів та правами націй.

Не будемо переходити подрібно денного порядку, ані заниматися особами, що брали в ньому участь. Обмежимося лише до зреферовання деяких резолюцій, принятих тим конгресом, бо вони — так сказатиб зясовують теперішню політичну й економічну ситуацію Европи та творять на найблизчий час програму, якою мають зайнятися відповідальні політичні чинники світа.

Найважнійші з тих резолюцій є отсі:

1. Зниження репарацій до суми, яку німецький нарід міг би заплатити без примусу і на розумно поставленій основі.

2. Усунення окупаційної армії з над Рену.

3. Зворот Німеччині Саарського басейну, як тільки будуть відбудовані французькі копальні.

4. Знесення всіх ограничень в міжнародній торговлі.

5. Взаїмне анульовання воєнних довгів.

6. Загальне розоруження на основі спільного договору.

7. Передання Союзови Народів найширших прав, та скріплення його авторітету.

8. Добуття міжнародної позички для відбудови Европи.

9. Ревізія всіх мирових договорів Союзом Народів.

10. Признання російському народови права на форму правління по його власній волі, а те признання російським правительством довгів, затягнених перед війною.

11. Уділення російському народови фінансової допомоги в такій висоті, яка вистарчила би до вирівнання шкід, спричинених війною, а головно тих, які нанесено йому по всесвітній війні.

12. Признання права на самовизначення національним меншостям в істнуючих державах. (Нпр Німці в Чехії — Ред.)

Та для нас найважнійшу резолюцію приняв одноголосно конґрес на своїм останнім засіданню 28. липня с. р. Вона звучить:

„Інтернаціональний Конґрес Мира, маючи на увазі домагання, предложені представниками Єгипту і Східної Галичини висловлює бажання, щоби право національного самоозначення було зреалізоване можливо найскорше в тих краях, — і у всіх инших, яких політичне становище є ще неозначене або оспорене".

Політичного значіння цитованої резолюції обговорювати не будемо, бо вона говорить сама за себе. Підчеркнемо хиба лише те, що справа Східної Галичини поставлена поруч істнуючої держави Єгипту, над яким поки-що держить мандат Англія.

Жиди радіють, що діждалися англійського мандату над своєю державою, Єгипет, навпаки, робить всі можливі заходи, щоби з під нього висвободитися. Як відомо, перед кількома місяцями англійське правительство проголосило проклямацію до населення Єгипту, в якій заявляє готовість зняти свій мандат з сеї території.

До єгипетського питання ми в коротці ще повернемо і ним близче займемося. Сьогодня належить підчеркнути наш успіх на міжнароднім конгресі, добутий у столиці англійської імперії заходами нашого представника в Льондоні (д-р Витвицький був на конгресі офіціяльним репрезентантом Східної Галичини) і одного з чільнійших англійських політиків льорда Роберта Сесіля. та президента конгресу сенатора Ля Фонтена.

Сю резолюцію принято в хвилі, коли Льойд Джордж виголосив свою голосну промову на зібранню протестантського духовенства, в якій закликав до ратунку мира в Европі, бо в цілій Европі нагромадилося стільки вибухового матеріялу, що грозить вибух страшної нової війни. Він закликав весь культурний світ до гашення сих огнищ воєнної пожежі.

Ми віримо, що через вирішення також тотегеро неполагоджених політичних проблєм на розмежі середньої і Східної Европи будуть згашені і тут ті небезпечні осередки, що загрожують мирови в Европі.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Велика Україна.

Страхіття голоду.

Міжнародній Комітет Допомоги Голодуючим видав звіт економічного експерта при місії д-ра Нансена п. Жана де Ліберзак, котрий обїхав майже всю В. Україну. Зміст цього звіту такий:

Наближаючись до Київа стрічаєш нерідко поїзди, переповнені міліонами людей, що втікають від голоду. Родини товпляться у ваґонах для худоби, або на кришах цих ваґонів. Київський дворець переповнений збігцями, що лежать по салях і на плятформах. Як на усіх двірцях, так і тут трупи валяються на землі.

Хорі тягнуться здовж поїздів і просять милостині, коли транспорти товарних поїздів з голодних областей привозять на дворець товпи нещасних. Поліція забороняє їм вступати до міста. Їсти не дають їм нічого. Тиф дещо ослаб, одначе, як тільки настануть спеки, місто буде у власти страшної епідемії азійської холєри. Каналізація попсована. Мешканці позбавлені цілком води.

Дворець в Харкові представляє ще страшнійший вид. Сотки покинутих дітей бродять на плятформах двірця, гірко плачучи. Вони голодні і ніхто про них не дбає. З вичерпання падуть вони на землю і вмирають на місци.

В місті стрічаєш повозки, в яких везуть хорих на тиф і холєру, забраних з приватних помешкань. Шпиталі переповнені хорими. Вони не мають медикаментів ні поживи. Харковови грозить холєра, коли негайно не буде прислана необхідна поміч, щоби мешканців защіпити проти цьої недуги.

Всі двірці поміж Харковом і Одесою представляють таксамо страшний вид. Всюди недуги, голод і смерть. Одначе про дворець в Кремянчузі належить окремо згадати, бо те, що там бачимо, переходить своїм страхіттям все инше. У людей, що лежать на двірци до тієї степени попухлі ноги, що важко припустити, що це людські ноги. Їх вихуджені руки виглядають як кости, обтягнені скірою. На лицях умираючих вибивається тільки біла полоска зубів.

Села поміж Полтавою і Одесою знищені. Всюди видно покинені хатини, яких стріха зїджена мешканцями. З криші остались тільки стовпи. На довгих просторах околиця перемінилася в пустиню.

Околиці Єлисаветгороду, колись такі багаті, тепер опущені і знищені. Ні одного людського єства, ні одної звірини.

В Одесі центр міста ще в більше або менше гарнім стані. Склепи відкриті, одначе всі середники поживи дуже рідкі і страшно дорогі. Важке положення Одеси і небезпека епідемій побільшується наслідком браку води в домах. Каналізація попсована, вода не підходить вище, як до уровеня землі і першого поверху. Коли вибухне пожежа — неможливо з нею боротися. Таким чином цілі квартали знищені вогнем. Церкви переповнені лежачими людьми. Вони моляться, щоби смерть вибавила їх від мук. Ці муки страшні, а стони чути по всім місті. Теліги, що збирають мертвих, можуть обїхати місто щойно протягом 4—5 днів. Після кождої обїздки вивозять 400—450 трупів. Мертві остаються незабрані по 4—5 днів, доки їх не звалять в спільну яму, передтим їх роздівши. Часто бачиш трупи, обгризені щурами. Іноді голодні пожирають цих розкладаючихся мерців.

Досліди, переведені в південній части України, на південь від Харкова, показали, що ці околиці находяться в стані жахливого голоду. Деякі міста втратили до 85 проц. людности. В цілім ряді областей діти не можуть вийти на вулицю, бо бояться, щоби їх не зїджено.

Майбутній урожай при найкращих атмосферичних умовах дасть все таки на В. Україні дефіцит 1 міліона тон зерна. Значить, голод буде і в 1922|23 р., як що не буде достаточної заграничної допомоги. В найблищім році В. Україна не зможе нічого доставити, бо тільки чернигівська ґубернія і північна Україна зібрали більше або менше нормальний урожай.

В Київі згоріла бібліотека.

„Новоє Время" доносить, що в Київі згоріла бібліотека Володимирського університету.

З Волині.

Під крилами білого орла.

Справа погрому українських економічних і культурно-совітських орґанізацій на Волині, на підкладі особистих порахунків між головою правління Кремінецького Союза волинських кооперативів в одній особі

директора новооснованої філії польського Банку Людового в Кремінци, п. Панкевича, порушила до живого всі кола українського громадянства. Як відомо, на день 6. серпня ц. р. скликано надзвичайні загальні збори уповноважених Кремінецького Союзу кооперативів, щоб вирвати цей Союз з обіймів п. Панкевича і Банку Людового. Однак кліка із Союза покликала на поміч польську владу, цебто місцеву дефензиву і староство, які й приказали сімом визначнійшим українським кооператорам і народнім діячам до 3. серпня ц. р. покинути кремінецький повіт. Щоб ратувати себе перед ударами громадянської опозиції, кліка видалюючи сімох її представників, руйнує одночасно Бюро Волинської кооперації, Кремінецький Союз кооператорів, спільну книгарню Союза і „Просвіти", кремінецьку „Просвіту", шумську районову кооперативну раду, т-во „Український Кооператор", Православну Волинь і підготовчу школу при Богоявленському монастирі.

Сумна проява руїнництва, яких мало знає наша історія за останні часи. Стрівожене кремінецьке громадянство ужило всяких засобів, щоб ратувати народню справу. До кремінецького староства ходили делеґації і від Союза кооперативів і від батьків дітей, що виховувалися під проводом А. Животка, з проханням, щоб залишено засуджених на вигнання діячів; вставлявся в тій справі навіть кремінецький епископ Діочізій, вислано також телеґрами до воєвідства, але все те без успіху. Польська влада обстоювала своє рішення, що вигнанці мусять перед 6. серпня ц. р. бути поза межами кремінецького повіту.

Тоді представники українських економічних і культурно-освітних орґанізацій вислали таку заяву:

До Пана Старости повіту Кремінецького.

Нами одержано відомости, що з Вашого, пане старосто, розпорядження низка відомих громадських діячів-українців, які завжди були льояльні до польської влади і діяльність яких була скерована на добро населення повіту, повинні покинути місто Кремінець і повіт не пізніш 3. серпня ц. р. Єдиною причиною згаданого розпорядження є прибутя цих осіб до Річи Посполитої Польської ніби після 12 жовтня 1920 року, в той час коли всі вони стверджують і документами доводять, що прибули до Польщі значно раніш. Особи ці такі: Аркадій Животко, секретар товариства „Просвіта", він же керовник дошкільної ґрупи дітей при православному монастирі; Яким Грабів, член правління кооперативів; Антін Герасименко, адміністратор української книгарні товариства „Просвіта" і Союзу кооперативів; Сергій Пасішнишенко, бухальтер теїж книгарні і керовник секції театральної товариства „Просвіта"; Марко Трепет, член правління українського кооперативу і Василь Біднов, професор духовної семінарії, він же голова ревізійної комісії т-ва „Просвіта".

Вважаючи, що розпорядження Ваше, пане старосто, суперечить конституції Річи Посполитої Польської, яка ґарантує права народности, що складають меншість, на рівні зі всіма иншими, що мешкають на території Річи Посполитої, і звернене спеціяльно проти українського населення на Волині і його національно культурного розвитку, ми низче підписані рішучо протестуємо проти такого поступовання пана старости і одночасно подаємо цей протест до відома пана воєводи Волинського, пана міністра внутрішних справ, законодавчого сойму, пана Начальника держави, а також і публичної опінії.

Кремінець, 2. серпня 1922 р.

За Раду т-ва „Просвіта": П. Хомчук, В. Дорошенко, О. Вітенко, І. Злочівська. (Печатка т-ва „Просвіта).

За т-во Український Кооператив: Д. Олександрович. (Печатка).

За т-во Розповсюдження кооператив знань на Волині: К. Малявський.

Кремінецький Союз кооперативів на Волині: М. Панкевич, Алексков. (Печатка).

(Всі українські газети зволять передрукувати цю заяву).

З польських справ.

Новак конферує.

Премієр польських міністрів Новак відбув оноді конференцію з Вітосом, на якій обговорювано справу земельної реформи Відтак на конференції зі соціялістичним послом Марком, обговорював Новак справу галицьких емеритів.

Американська позичка.

Польський посол Радзішевскі, який з рамени польського міністерства фінансів вів весною ц. р. в Парижі переговори в справі американської позички одержав з Ню-Йорку лист від члена американської фінансової делеґації на мировий версайльський конґрес, з повідомленням, що Польща може одержати бажану довгоречинцеву позичку на 30 літ в сумі 50 міліонів долярів на основі умов, заключеної 14. мая ц. р. в Парижі поміж Радзішевским і американським повновласником Ользеном.

Свобода зборів.

Юридична комісія польського сойму в парі з адміністративною комісією приняла закон про свободу передвиборчих зборів. По думці цього закону скликування зборів дозволене без попередного повідомлення властей. Щож відноситься зборів під голим небом, то вимагають вони зголошення на 24 годин перед тим.

Характеристичне.

„Ґазета Варшавска" доносить за „Ґоньцом Краковскі-м" таке: „Для характеристики духового стану, в якому находиться начальник польської держави п. Юзеф Пілсудскі, незвичайно цікавим є фраґмент розмови, яку він мав недавно з делеґацією центрових послів, поданий в нинішному „Ґоньцу краківскім". Подаємо дотичний уступ в цілости:

„Підчас останньої кризи явилася у начальника польської держави делеґація центральних послів для пертрактацій. Коли розмова не вязалася начальник польської держави заявив „крутко і вензловато": — Коли цей стан потріває довше, кину однострій, зложу гідність начальника, видам маніфест до населення і піду на вулицю. Вам здається, що тільки ви зумієте промовляти до вулиці?! Але коли тоді буде потрібно основних засобів для очищення атмосфери, я не завагаюся. А коли один з послів хотів вияснити, що таких засобів не буде може потрібно, заявив йому пан начальник польської держави:

— Вас першого змете цей рух. Вас першого застрілять.

Колиб пан прокуратор хотів з того приводу виточити слідство служимо іменем свідків"...

Вибори до шлеського сойму.

Силою XIII. ст. конституційного закону з 15. VII. 1920 р. начальник польської держави зарядив вибори до шлеського сойму. Речинець голосування 24. вересня. До шлеського сойму війде 48 послів.

„Мале надужиче владзи".

Польські часописи доносять: Польський уряд обіймаючи Горішний Шлеськ, обняв три великі копальні, що були власністю німецького уряду. Підчас обговорювання ратифікації в комісії промислу і торговлі виявилося, що ті копальні, велитенської вартости віддано в половині польсько французькій консорції до експльоатації, при чому французький уряд віддав цей привілей як відшкодування Французам, що підчас боїв в Польщі понесли матеріяльні втрати. На чолі консорції стоїть надзірна рада, зложена з 18 людей, в половині Поляків і Французів. Головою надзірної ради є Корфанти. Тому, що кождий член ради має по 3000 франків місячно, тому ясно, що голова ради мусить мати тих франків більше. Цілу ту справу удержувано в тайні. Другу половину акцій в тому підприємстві зарезервував польський уряд для себе, а його репрезентантом є Краєвий Банк, якого директором є знову п. Міхальскі, що будучи польським міністром скарбу віддав свойому батькови той казочний „інтерес"...

„Ціла справа пахне, говорючи лагідно, малим надужиттям власти в користь власної кишені".

Німеччина.

Льойд джордж в обороні Німеччини.

На засіданню Вищої Палати дня 3. серпня переведено дебату над репараціями, в якій забирали голос сер Роберт Горн і Асквіт. Відтак Льойд Джордж заявив, що Поанкаре на переговорах в Льондоні в найблищих днях зясує свої пропозиції в цій справі. Він вірить, що Вища Палата уповажнить анґлійського представника взяти участь в переговорах із незвязаними руками і зробити все, щоби довести до якогось висліду.

Коли Німеччину будеться надто гнобити — говорив Льойд Джордж — то не осягнеться нічого. Можна її тільки загнати в розпучливе положення, так, що вона може кинутися в обійми реакціонерів. Одначе на ніякий випадок не можна рахувати на репарації. Вийшли би з цього хиба неспокої, а не заплата.

Було щастям Европи, що перший вибух комунізму наступив в Росії. Революція в Німеччині була би важкою небезпекою для цілого світа. І коли узглядниться й ці обставини, то всеж таки не можна зрезиґнувати із справедливих претенсій. Союзники не бажають звороту всіх коштів, бо їх не могла би сплатити ніяка держава світа. Одначе Німеччина терпить під депресією світової торговлі й тому не на часі класти руку на її всю платничу здібність.

Скорше чи пізнійше світ видвигнеться з того положення. Анґлія мусить спротивитися кождому предложенню, яке мало би тільки такий наслідок, що збільшило би критичне положення в Европі, а не принесло би ніякої користи Анґлії.

Лерхенфельд в Берліні.

Аґ. Вольфа доносить, що президент баварського кабінету Лерхенфельд, прибув в суботу дня 5. ц. м. на запрошення канцлера до Берліна.

Фрацузи ревідують німецькі форти.

Пат. доносить з Берліна: Дня 2. ц. м. контрольна міжсоюзна комісія перевела в присутности німецьких офіцирів ревізію в деяких поміщеннях форту Найссе. Підчас ревізії найдено 1000 тон воєнних матеріялів, як муніція, кріси, порох і відтак 300 гарматніх стрілен 31-цтм. і 1000 стрілен 77-цтм. Підчас виконування своєї функції стрінулася контрольна комісія з ріжними перепонами зі сторони німецької військової влади.

Заворушення в Італії.

Військо стріляє до фашістів.

Пат. доносить про кріваві сутички між фашістами і соціялістами в Ліворно. Командант фашістів ранений. Фашісти розпочали стрілянину в цілому місті і зачали демолювати доми. Проти фашістів виступило цим разом військо, яке наказало заперестати стрілянини. Вкінци було військо приневолене вжити кулеметів, на що відповіли фашісти киданням бомб. Стрілянина з обох сторін тревала годину. Цей перший виступ війська проти фашістів, приписують зарядженням міністра внутрішних справ Таддеї.

Репресії фашістів.

Б. К. доносить з Риму про репресії фашістів на провінції. В Анконі відділи фашістів обсадили місто, при чім прийшло до стрілянини між комуністами і фашістами. Стрілянина тревала цілий день. Спалено шість комуністичних льокалів і два робітничі доми.

Багато осіб ранено. Ґенуу обсадило 5.000 фашістів. В сутичці з портовими робітниками було 2 ранених. В Асті спалено робітничий дім. В Сієні вдалося запобічи нападови на поїзд. Денник „Іль Темпо" перестав виходити, при чому редакція оголосила, що видаватиме нову часопись під назвою „Джорнале ді Рома".

Вуличні бої в Ліворно, тревають дальше.

В Ліворно знищено робітничий дім і соціялістичну друкарню. Інтервеніювало військо. Прийшло до боротьби, що тревала годину. Вбито одного робітника і ранено 18 осіб. Міську раду в Ліворно приневолено до димісії. В Спеції застрілено сина ґенерала Капо Донато.

„Арді ті дель Пополо" проти фашістів.

З Ґенуї доносять: „Арді ті дель Пополо" звели оноді бій з фашістами. Інтервенювало військо. Кільканайцять осіб ранено.

Напад на поїзд.

Аґ. Аваса доносить з Риму, Коло Анкони нападено на поїзд, що виїхав з міста. Вбитий паляч. Дрібнійші сутички мали місце в Медіоляні і Кремоні, де знищено комуністичні льокалі. В Медіоляні фашісти усунувши міський персонал, зайняли ратуш.

Д' Анунціо проти комуністів?

Пат. доносить з Риму: Після здобуття медіолянського ратуша через фашістів, виголосив Д' Анунціо промову з балькону, де гостро осуджував комуністів.

Поворот до праці?

Пат. доносить з Риму, що тайний страйковий комітет видав дня 3. ц. м. наказ повороту до праці.

Преса.

Італійський голос про конфіскату духовного семинара у Львові.

„Corriere d' Italia" з 27. липня в статейці п. з. „Польське правительство конфіскує церковні добра у Східній Галичині" пише:

„Польське правительство заквірувало тими днями палату українського духовного семинара у Львові, аби примістити там почту й телеґрафічний уряд. Супроти цього настрій поміж вірними пригноблюючий, тим більше, що побоюються, що це може бути початком вивласнення дібр уніятсько-католицької

церкви у Східній Галичині. Акт польського правительства є вкінці ще болючійший о стільки, що в справі семинара велися довгі і мозольні переговори поміж тим правительством і нунцієм у Варшаві, в тім часі, коли ним був теперішний папа.

„Волимо під Польщу!“

Ефіяльт з під прапору „новей москвофільскей фракції“, продовжує далі свої доношицько-провокаторські ельокубрації в „Слові Польскім“, яке уже від довшого часу сталося польською експозитурою „Русского Голосу“, писаного дяківським язичієм. Важко сказати, як там „пани ласкаві“ трактують ті креатури з витертим чолом, з яким серцем прислухуються вони їнім вигукам на тему „Волимо під Польщу!“ але певне тільки те, що вони скорше чи пізніще копнуть тих білих муринів з неменче переконуючою силою, як це зробила їх власна партія.

Після зїзду Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй.

(Увати про українську справу.)

Американські часописи під наведеним заголовком містять статтю д-ра М. Лозинського, з якої виймаємо деякі місця:

„Як відомо, в справі приняття до Унії зголосилися два українські товариства: „Українське Товариство Ліги Націй“ (Association de l' Ukraine pour la Societe des Nations“) і „Західно Українське Товариство Ліги Націй“ („Association de l' Ukraine Occidentale pour la Societe des Nations“.) Перше заступало Велику Україну, друге Галичину.

З усіх розмов з членами зїзду можна зробити один ясний вивід: Чужинцеви дуже важко зрозуміти, чому один український нарід приступив до формування двох українських держав.

Коли на Великій Україні і в Галичині живе той сам український народ, то чому він не змагає до утворення одної держави?! — питають чужинці.

Галичина хоче визволитися зпід влади Польщі, щоби прилучитися до України?! — питають вони далі.

І довго треба їм пояснювати, що се не наша воля, що ми, сини одного народу, мусимо поки що виступати від імени двох українських державних формацій, що таку політику накинули нам з одного боку побідні держави антанти, які инакше трактують українські землі бувшої Австрії і инакше українські землі б. Росії, а з другого боку наші історичні вороги, які поділили українські землі під свою владу.

Словом, думка зєдинення всіх українських земель в одну державу для чужинців ясна і зрозуміла. Се треба використати на полі міжнародньої політики в тім напрямі, щоби здійснення цеї думки не зустрічало перешкод міжнароднього характеру.

Доки ж ми примушені заступати на полі міжнародньої політики дві українські державні формації, мусимо уживати таких назв, які для чужинців ясні і зрозумілі. Вияснити чужинцям, що „Україна“ і „Західна Україна“, „Українська Народня Республика“ і „Західно Українська Народня Республика“, „Українське Товариство Ліги Націй“ і „Західно-Українське Товариство Ліги Націй“, — се два окремі поняття, — вияснити се чужинцям дуже важко. Особливо, виясняючи поняття „Західної України“, треба сказати, що головну часть сеї території творить „Східна Галичина“. „Західна Україна“ і Східна Галичина — з сих понять робиться в голові чужинця хаос.

Сей хаос можна було добре прослідити на першім повнім засіданню зїзду Унії, 5. червня, коли референт предложив „Товариство України“ приняти до Унії, а справу приняття „Товариство Західної України“ відложити. В дискусії, про яку я писав у попередніх статтях, бесідники заявляли, що справа „двох Україн“ не є для них ясна, і домагалися, щоби справу приняття обох українських товариств відіслати до комісії.

Зїзд, приймаючи Західно-Українське Товариство до Унії, назвав його „Товариством Сх. Галичини (Західної України)“, по французьки: Association de la Galicie Orientale (l'Ukraine Occidentale). Сю назву мотивовано тим, що в тих міжнародніх актах, на які покликалося Західно-Українське Товариство, край, який воно заступає, все називається Східною Галичиною.

Доки ми будемо примушені творити дві українські державні формації, треба уникати сеї неясности в назвах. Для сього мабуть прийдеться уживати назв „Україна“ і „Галичина“. Вони ще найяснійші для чужинця.

При сій нагоді треба зазначити, що в нас иноді зустрічається неоправдане упередження до назви „Галичина“. Треба тямити, що се історична українська назва. Правда, Австрія занечистила її, обнимаючи сею назвою не тільки українські, але й польські землі. Та тепер, коли Австрії вже нема, ми можемо уживати сеї назви знов в її історичнім українськім значінню.

Народи, які мають свої зєдинені національні держави, зовсім не помітують історичними назвами окремих частей своєї національної території. Приміри: Німці, Французи, Італійці й инші.

Так само й ми можемо в пошані держати історичні назви окремих частей українських земель, без шкоди для ідеї національно державного зєдинення.

На зїзді Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй Поляки не могли нам зробити ліпшої прислуги, як та, яку вони зробили, стараючися позакулісовими інтригами не допустити до приняття Західно Українського Товариства в члени Унії. Колиб не сі польські заходи, приняття Західно-Українського Товариства було би полагоджене в комісії й на повнім засіданню як формальність, на яку не звертається уваги. Мало хто з делєгатів знав би щось більше про сю справу.

А так треба було поборювати польські заходи, треба було всім делєгаціям поясняти нашу справу, обороняти її слушність. І в боротьбі з Поляками ми віднесли побіду. Що більше, коли справа вийшла зпоза кулісів на засідання комісій і повного зїзду, Поляки навіть не мали вже лиця поборювати нашої справи й або здержувалися від голосування або навіть голосували за нами, тільки з ріжними застереженнями.

При тім останнього дня зїзду разом з усіми делєгаціями держав малої антанти урядово не брали участи в працях зїзду, але рівночасно польський делєгат сидів і в комісії, яка рішала про приняття Західно - Українського Товариства, і на повнім зїзді голосував над сею справою.

Словом, на зїзді Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй ясно показалося, що на скільки ходить о думку міжнароднього світа, наша справа все має вигляди успіху. Думка міжнароднього політичного світа за нами. Се видно з усіх дотеперішніх міжнародніх актів у справі Галичини.

Навіть Найвисша Рада Мирової Конференції, яка всі свої постанови робила тільки зі становища інтересів держав антанти, нехтуючи всі прінціпи справедливости, і з сього становища віддала Сх. Галичину під владу Польщі (бо Франція домагалася як найбільшої польської держави!)—навіть вона не віддала Сх. Галичини під Польщу навсе. Далі: ухвали Ради Ліги Націй і Зборів Ліги Націй вже зовсім ясно ствердили тимчасовість теперішнього положення в Сх. Галичині.

Вкінці зїзд Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй також став на становищи, що Сх. Галичина є окремий край, що по духу статута Унії означає те саме, що окрема держава.

Та коли думка міжнародного політичного світа є за нами, — то інтерес держав антанти (як вони його розуміють) доси спиняє їх від того, щоб вони думку перетворили в діло. Маючи це на увазі, треба нам про справедливість нашої справи переконувати світ доти, доки його думка про справедливість нашої справи не переміниться в діло вимірення справедливости через усунення польської окупації з нашого краю.

Отсе наша задача на полі міжнародньої політики.

Дотеперішний розвиток міжнародньої політичної думки в нашій справі — зокрема зїзд Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй — дає підставу думати, що цю задачу можна сповнити.

Метрикальні містерії.

I.

Списування „rusinów i żydów“.

W „Dziennik y Urzędowim“ товмацького староства ч. 16, з дня 1. липня 1922 р. поміщено:

L. 12710/22.. Tłumacz. dnia 27. czerwca 1922. Sporządzenie list „B. rocznika 1901 i 1902.

Do wszystkich Zarządów w powiecie.

Wskutek zarządzenia Pow. Kom. Uzupełnień w Buczaczu L. 250 z dnia 20/6 1922. polecam Zarządom gminnym, aby w nieprzekraczalnym terminie do 20. lipca 1922 r., sporządziły przy współudziale odnośnych Urzędów parafialnych i Urzędów metrykalnych izraelickich i przedłożyły Starostwu wraz z wyciągami metrykalnymi spis mężczyzn rocznika 1901 i 1902. wyznania nierzymsko kat. tj. rusinów, żydów, niemców etc.

Spisy te należy sporządzić na drukach listy poborowej „A“, w tym celu wydaje się równocześnie każdej gminie 1 egzemplarz wspomnianego druku jako wzór. Wzór ten może służyć jako okładka spisu, należy tylko wszyć większą ilość kartek tej samej wielkości i uzupełnić rubryki. Dla skrócenia pracy w rubrykowaniu nagłówka należy wszyte arkuszy do wysokości nagłówka obciąć tak, by ten sam nagłówek mógł służyć dla wszystkich stronic wykazu.

Użycia innego formularza papieru bezwarunkowo zabraniam.

Za ścisłe i w oznaczonym terminie wykonanie niniejszego zarządzenia czynię Panów Kierowników gminy osobiście odpowiedzialnymi, gdyż po upływie tego terminu wyszlę bez dalszego ponaglenia posłańca karnego na koszt Pana Kierownika gminy.

Starosta Popiel m. p.

II.

Wszystkim Urzędom parafialnym obrz. gr.-kat., obrz. ewang. i urzędom metryk. izrael. w powiecie udzielam do wiadomości z prośbą o wydanie gminom wyciągi metrykalne wszystkich mężczyzn rocznika 1901 i 1902.

Starosta: Popiel m. p.

III.

Starostwo w Tłumaczu.

L. 14639/22.

Tłumacz, dnia 24. lipca 1922.

Do Wielebnego Urzędu parafialnego obrz. gr. kat., jako Urząd metrykalny w Korolówce.

Według doniesienia Urzędu gminnego w Korolówce z dnia 22/7 1922. L. 206, odmówił tamt. Urząd parafialny wydania wyciągów metrykalnych popisowych roczników 1901 i 1902. Polecam Urzędowi bezzwłocznie, a najpóźniej do dnia 26/7 godzina 6. popołudniu sporządzić wspomniane wyciągi metrykalne i wydać je Urzędowi gminnemu, pod rygorem wysłania do sporządzenia tych wyciągów specjalnego urzędnika na koszt Urzędu paraf., a ponadto odniesie się Starostwo do konsystorza.

Starosta:
wz.
(підпис нечиткий).

Дописи з краю.

Трускавець.

Як „ржондові“ комісарі господарять громадським добром.

Від одного із наших літників, особи вповні достовірної, одержали ми допись, яка свідчить як цинічно потрафлять польські „ржондові“ комісарі господарити нашим громадським добром на жаль навіть при активній співучасти і тих кількох членів Українців „байрату“, які, сказавши поправді, — не знати чого там сидять і допомагають у сій чисто-українській місцевости будувати „narodowe placówki“.

Трускавець це місцевість чисто-українська, що наповняється лиш на час курацийного сезону жидівсько-польськими гістьми. Поза сезоном перебуває тут лише кілька польських родин, чого доказом, що місцевий косьцюлек через цілу зиму замкнений. Не, диво, що дооколичні „дзялаче“ стараються цю місцевість за всяку ціну спольонізувати. Українську, громадську раду розвязано, а владу в громаді віддано всевладному комісареви Мадейскому, який дібравши собі 4 Поляків і для декорації 3 Українців, двох інтелігентів та одного селянина, править, тут як „кресови“ шляхціц“ з XVII. століття.

По перше лишено громаду майже в цілости громадського пасовиска. Найбільшу громадську 50-моргову толоку і то що найкращу виарендував на 25 літ під копальню воску за смішно низьку ціну, бо за одноразових 80.000 мп. від морга, не застерігаючи громаді ніяких процентів брутта. Річ природна, що кождого розумного чоловіка мусіло навести на здогад, що пан „комісаж і світлий „байрат“ не всі цифри виписали в писанім цирографі так. що навіть повітовий виділ уважав вказаним спротивитися затвердженню цеї умови ізза низької ціни чиншу, і справа доси не рішена.

Другу громадську около 20-моргову толоку хотіли ці панове вивластити під цегольню, а ти, хлопе, паси худобу хочби на гостинци. Доперва грівна постава селян, навіть латинників, поки що відвела їх від цього пляну. Запримітити треба, що українські члени „байрату“, а передовсім оба інтелігенти, дали на це згоду. Дальше пів морга громадського грунту віддано на власність якомусь Полякови робітникови, до чого урядовий комісар по закону не має права.

Перед кількома роками ще за австрійських часів, ухвалила місцева громадська рада гарну площу віддати на власність місцевому українському Соколови, де той задумував збудувати санаторію для У. С. С. Ухвала була вповні правосильна, що затвердив повітовий виділ. Теперішна громадська управа за згодою цілого „байрату“ безправно передає цю площу під школу T. S. L. причім місцевий управитель школи, український член байрату п. Б. мав сказати: „Jeżeli idzie o szkołę, to ja zatem, bo za szkołą byłem zawsze“. Тепер місцева жандармерія змушує місцевих селян возити під будову сьої школи будівельний матеріял.

Місцева громада мала свою ріллю, тепер управа громади винаймила її на 25 літ на фабрику паци спілці якої, як говорять, тихим спільником має бути пан „комісарж“. Так розкрадають ці панове громадське добро і на цім місци ми апелюємо до б. Краєвого Виділу тепер в ліквідації. особливо до п-

през. Децикевича, щоби вглянув в рабівничу господарку цих панів.

Та не краще йде господарка і маєтку, що є нині власністю і під зарядом Українців. Як зачуваємо, — таки з польських кругів — в найблизчому часі має впасти жертвою польських екстермінаційних плянів що найкраща часть ерекціонального грунту, тої найпевнійшої власности української нації. В середині кураційного парку, в найцінніймшій части Трускавця лежить кілька моргів ерекціонального огороду вартости кількасот міліонів. Сей город має тепер виарендувати якась польська спілка на пятьдесять літ, щоби тут вибудувати цілий ряд віль, а як зачувати, і польську охронку, щоби на українській землі збільшити неукраїнський стан посідання. А чейжеж можнаби в сім случаю сю прекрасну і одиноку майже в Трускавци українську плошу використати краще і для інтересованих, а в першій мірі для українського стану посідання. Ми є переконані, що знаний зі своєї патріотичности перемиський єпископський Ординаріят не затвердить такої умови і не допустить до такої майже вічної аренди української землі в чужі руки!...

РІЖНІ ВІСТИ.

Грецька офензива неправдоподібна?

ПАТ. доносить з Бордо: В справі наміреної акції Греції проти Константинополя пише „Тан": Хотяй грецька офензива перестала вже бути правдоподібною, всетаки пороблено конечні заходи, щоби запобічи можливим виступам зі сторони невідповідальних елементів грецької армії, що моглиб спровокувати армію, яка обсадила Тракію.

Турецькі мешканці Смирни проти автономії.

Зі Смирни доносять, що проголошення там автономії, викликало численні протести зі сторони турецького населення міста і провінції. Невдоволених усмирено силою.

Сутички тревають далі.

З Константинополя доносять, що сутички між турецькою жандармерією і грецькими відділами тревають далі.

Поворот Керзона.

Аґ. Райтера доносить урядово, що Керзон вернув в суботу 5. ц. м. з Франції до Льондону і того самого дня обняв урядовання.

Редукція суми нім. відшкодовань, — конечною.

Аґ. Аваса доносить з Уошінґтону: Секретар стану для справ фінансів Мельльон висказав погляд, що не можна анулювати воєнних довгів. В урядових кругах панує переконання, що редукція німецьких відшкодовань для Франції є конечна. Відшкодовання у теперішній висоті є немислиме.

Греція хоче машерувати на Константинопіль.

Мимо опозиції союзних держав Греція має намір заняти Константинопіль. Грецький уряд постановив вислати до союзних держав трету ноту, в якій доказує, що марш на Константинопіль є конечний і тільки із здобуттям Константинополя настане мир на близькому Сході.

Перед конференцією премєрів.

„Польрадіо" доносить з Льондону: Конференція премєрів союзних держав буде відбуватися під проводом Льойда Джорджа, на Даунінґ Стріт. Головним завданням конференції, буде обговорити справу відшкодовань. Перше засідання відбудеться в понеділок 7. ц. м. при участи представників Англії, Франції, Бельгії і Япану.

Німеччина не виповнить домагань Поанкаре?

Французька преса висказує переконання, що німецька відповідь на другий лист Поанкаре, не буде заключала запевнень, яких домагається французький уряд в справі виплати місячних рат у висоті 2 міліонів фунтів штерл. в золоті. Супроти цього санкції, які заповів Поанкаре, повинні увійти в життя вже від суботи 5. ц. м.

ТЕЛЕҐРАМИ.

За Царгород.

Царгород. (ПАТ). БК. Коаліційні війська скріплено, щоби бути готовим на всяку можливість.

Льойд Джордж про справу Сходу.

Льондон. (ПАТ). Авас. В промові виголошений в палаті громад, а присвяченій справам Сходу, боронив Льойд Джордж англійську політику супроти Туреччини. Пригадав становище яке Туреччина зайняла в 1914 р., що спричинило катастрофу для Росії і Румунії і продовжило війну о 2 роки з великою шкодою для народів, котрі піддержували істнування Туреччини. Міжсоюзна комісія поручила Греції окупацію Смирни. Заходи, які мали на ціли погодити атенське правительство з правительством Анґори, не дали висліду з причини непримиримого становища Туреччини, котрі домагалися попередньої евакуації зайнятих Грецією областей. Бесідник констатує, що союзники боронять Царгород перед Греками, перешкоджуючи ужити всі грецькі сили до воєнної акції, одначе такий стан не може тривати в безконечність.

Відложення анґлійського парляменту.

Льондон. (ПАТ). Авас. Засідання парляменту відложено до падолиста.

Домашня війна в Італії.

Рим. (ПАТ). Авас. З дуже багато італійських міст звідомляють. що там вернув правильний стан. В Медіоляні фашісти покинули будинок мерівства. В Пармі і в Барі прийшло до сутичок між комуністами і фашістами.

Німецька відповідь.

Париж (ПАТ.) Вольф. Німецьку відповідь у справі вирівнуючих виплат вручив сьогодні о год. 11. передпол. німецький повновласник Геш.

Айльвезе (ПАТ.) Радіо. Німецька відповідь обстоює дотеперішнє становище Німеччини і знову зазначує, що просьба Німеччини не є заповідю здержання німецьких виплат, а предкладає лише редукцію рат. „Берл. Тгт." зазначує, що вперве від довшого часу весь німецький нарід без ріжниці сторонництв є одностайно за правительством і ця однозгідність додає спеціяльного значіння німецькій відповіді.

Бордо (ПАТ.) Польрадіо. Представник Німеччини вручив президентови французького кабінету відповідь Німеччини на ноти з 26. липня і 1. серпня. Відповідь квестіонує леґальність репресійних засобів і покликується на економічне і фінансове положення Німеччини, де хитання марки не престають загрожувати економічній спроможности. Дальше домагається відповідь, щоби французьке правительство щераз розглянуло справу і здержалося з рішенням аж до переведення переговорів між союзними великодержавами, заінтересованими обговорюваною справою, про котрі то великодержави згадують анґлійська й бельгійська нота, долучені до теперішньої німецької ноти.

Анґлія готова платити.

Льондон (ПАТ.) На зборах в Оксфорді заявив Асквіґ, що честь Анґлії велить платити довги, затягнені в Зєд. Державах.

Відозва

до Українців Тернополя і Тернопільщини.

Староство в Тернополі рішенням з дня 27. липня 1922 ч. 3996/5. Д. дало вкінці дозвіл на збирання жертв на Голодних України в нашому місті і повіті в днях від 6. до 15. серпня ц. р. включно. Подаючи це до прилюдного відома, взиваємо всіх без виїмку Українців, котрі ще досі цього не зробили, щоби безумовно в назначених днях ці жертви у висоті назначеній Центр. Львівським Комітетом з перших днів червня ц. р. зложили на руки підписаного Комітету.

На селах жертви будуть збирати на відповідні лісти, виставлені Комітетом, а візовані Старостом!

Громадяне! Гідно сповнім свій святий обовязок і не даймо себе застидати иншим містам і повітам!

Комітет урядує в домі „Народньої Торговлі" вул. 3. мая, партер, в подвірю, щодня о год. 8—1.

Тернопіль, дня 4. серпня 1922.

За „Повітовий Комітет Допомоги Голодній Україні в Тернополі".

о. Волод. Гуомницький,
голова.

Др Ст. Чумак,
секретар.

НОВИНКИ.

— **Кельнерський патріотизм.** В ресторані Мечислава Васючинського (ріг вул. Сербської і Валової) кількох Українців, між ними Яків Рудницький, зажадали обіду, звертаючись до кельнера на українській мові. Кельнер відповів злобно, що не розуміє „по французьки" і що Українці повинні говорити в польській реставрації по польськи. Так само господар ресторану домагався уживання польської мови. Українці повинні оминати того рода щовіністичні гнізда.

— **Льорд Нордкліф умирає.** З Льондону доносять, що льорд Нордкліф в аґонії. Ослаблення серця побільшується. Що хвилини можна сподіватися його смерти.

— **Большевики пропонують виміну Домбаля.** Совітський уряд звернувся до польського уряду з пропозицією, щоби Домбаля і 351 комуністів, арештованих в Польщі заміняти за Поляків інтернованих в совітських таборах. Ту справу вирішить польська рада міністрів.

— **Холера в Букарешті.** В Букарешті занотовано кілька випадків холери. (Рпрс.).

— **Велика катастрофа в копальні.** В Сержи недалеко Кракова великі повені затопили копальню вугля, заливши входи до неї. Вода підмулила стіни, які упали на робітників і придавили їх. Згинуло кільканайцять осіб.

— **Недостача опалу у Відні.** У Відні замітна велика недостача вугля і дерева. Бідне населення опалює печі паперовими кулями, які виробляється із газетного паперу намоченого у воді, збитого в масу і висушеного.

— **Аверченко на Чехословаччині.** До Праги приїхав відомий російський письменник Аверченко. Він улаштував у провінціональних чеських містах ряд літературних вечерів із продукцією своїх творів. На днах Аверченко виїздить на Прикарпатську Україну, де має замір поновити свої вечіри. (Рпрс.).

— **Досліди на Марсі.** Американські учені завзялись конечно найти спосіб дослідів на планеті Марс, на якому на думку деяких астрономів живуть люде. Щоби пізнати тайни Марса два астрономи Мок Ейф і Седд будують величезний телескоп якого до тепер не знала наука. В місті Чілі є копальняний шиб глибокий на 360 м. Обчислено, що 1924 р., коли віддалення Марса від землі буде найменше, ця планета стане якраз над містом Чіллі, і перейде понад копальняним шибом. З тої причини астрономи хотять використати шиб, як тубу великого телєскопу, на дні якого поміститься кольосальне зеркало з рефлєктором, який освітлить і дасть образ Марса на своїй площині з 16 метровим проміром. Між ученими панує переконання, що тим способом удасться викрасти всі тайни Марса.

— **Піянство в Німеччині.** Наслідком війни замітний в Німеччині великий упадок моральности і зріст піянства. На вулицях німецьких міст можна щодня бачити десятки інтелігентних людей, що заганяють качки, або бються між собою. Запиваються жінки і нелітні діти, у фабриках працюють пяні дівчата. Шинки ростуть як гриби по дощі. Місячно пропивають Німці міліярди, хоч тисячі людей живе в голоді і нужді. Так пише німецька ґазета „Zukunft".

— **Зрадливі вуси.** В однім містечку недалеко Рівного вдовець, оженився із старшою вдовою, яка мала 16 літну дочку Катю. Вдовець не довго любив свою жінку, а коли вона занедужала і почала їздити до лікарів, то він забув її зовсім і звернув свої симпатії до молоденької Каті. Катя любила иншого хлопця і проганяла безпощадно вітчима від себе. Залюблений вітчим взявся на спосіб. Одного дня він зачув, як Катя вечером змовлювалася в саді із своїм улюбленим і назначувала йому стрічу в ночи на бальконі поверхового дому. Вітчим задумав використати підслухану розмову. В ту хвилину, як в ночі молодий хлопець хотів драбиною дістатися на балькон, він вийшов з криївки, прогнав залюбленого парубка і користаючи з темряви сам поліз драбиною до Каті в надії, що Катя його не пізнає. Катя справді не пізнавши вітчима, пригорнула його сердечно — але при поцілунку пізнала, що це не її безвусий улюблений, а вусатий вітчим. Зачувши вуси на свойому личку, розгнівана Катя штовхнула вітчима разом з драбиною і непрошений гість полетів стрімголов на землю, побивши здорово свої пристаркуваті кости. Ця неудачна любовна пригода дійшла до відома хоровитої жінки невірного аманта — та стала жерелом веселих балачок в цілій околиці.

— **Ранений поручник.** До львівського ратункового поготівля привезено тяжко пораненого польського поручника. Хто його поранив і яке його імя — не відомо.

— **Самовбивство.** Із заміром самовбивства кинулася із стриху партерового дому Текля Бойко при вул. Піярів у Львові, при чім поламала собі ноги і руки. Причина розпучливого кроку невідома.

— **Арештовання фальшівника доляріз.** В Хирові арештовано Ляйзера Шлєхтера з Перемишля, який фальшував доляри і тим способом думав дійти до богацтва. Слідство виказало, що Шлєхтер належить до спілки фальшівників чужої валюти. Поліція пошукує за його товаришами.

— **Убивство на Знесінню.** На днях недалеко Знесіння на полі найдено трупа старого Жида, невідомого імени, замордованого тяжким тупим знарядом.

— **Убита дівчина.** В Солтисові, п. Рава руська невідомий злочинець стрілив в ночі з кріса через вікно до дівчини Анни Рудої і вбив її на місци. Слідство поліції не дало жадного успіху.

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло"